

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 378:7.0 (043.2)

DOHOTARU MAIA

**VALENȚELE ARTEI COREGRAFICE ÎN FORMAREA
ORIENTĂRILOR VALORICE LA STUDENȚII
FACULTĂȚILOR CU PROFIL ARTISTIC**

533.01 – Pedagogie universitară

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

CHIȘINĂU, 2019

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Științe ale Educației al Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:

GUȚU Zoia, doctor în pedagogie, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. CUZNEȚOV Larisa, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău
2. MORARI Marina, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Balti

Membri ai Consiliului Științific Specializat:

1. BODRUG-LUNGU Valentina, doctor habilitat în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova – *președinte al C.Ș.S.*
2. ȘEVCIUC Maia, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova – *secretar științific al C.Ș.S.*
3. SILISTRARU Nicolae, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol
4. CHIRIAC Argentina, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu" din Republic Moldova
5. DĂNILĂ Aurelian, doctor habilitat în arte, profesor universitar, membru corespondent, Academia de Științe a Moldovei

Susținerea va avea loc la 2 aprilie, 2019, ora 14:00, sala 28, bloc I, în ședința Consiliului Științific Specializat D 533.01 – 15 din cadrul Universității de Stat din Moldova, adresa: str. A.Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009, Republica Moldova.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 1 martie 2019.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,

Doctor în pedagogie, conferențiar universitar

Șevciuc Maia

Conducător științific,

Doctor în pedagogie, conferențiar universitar

Guțu Zoia

Autor

Dohotaru Maia

© Dohotaru Maia, 2019

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța cercetării

Pe parcursul istoriei sale omenirea întotdeauna s-a condus de anumite sisteme de valori, aducându-i speranța rezolvării problemelor cu care se confruntă. Lumea contemporană prin reprezentanții săi de seamă și-a formulat opinia pentru următoarele valori: pacea planetară și cooperarea; echilibrul ecologic; prosperitatea economică; interculturalitatea sau colaborarea poliaspectuală între toate țările și popoarele lumii, între etnii și popoare, instituții culturale, științifice, de cult, sportive, artistice etc. Iar ca principii de coexistență pașnică și condiție a progresului în toate domeniile s-a propus: schimbarea pozitivă și dezvoltarea; aplicarea tehnologiei avansate, progresul social și tehnico-științific și intercultural etc.; libertatea și inviolabilitatea mass-media; democrația; conștiința demografică și sanitară; conștientizarea unității lumii și a omenirii... [24, p.14].

Multitudinea și diversitatea acestor valori constituie sistemul axiologic pentru lumea contemporană și, în primul rând, pentru educație și instruire.

Important este de constatat că în urma perioadelor critice sociale, economice, demografice etc., crește interesul față de problematica valorilor și orientărilor valorice ale personalității în societate, dar și oportunitatea în conștientizarea acestora.

În acest context, arta, în general, și arta coregrafică, în special, dispun de valențe „inepuizabile” în formarea personalității, inclusiv a orientării valorice a acesteia.

Majoritatea cercetătorilor afirmă că numai acea persoană poate produce valori autentice care singură este purtătoare de valori.

Actualitatea prezentei investigații este determinată și de existența unor probleme la nivelul formării profesionale a studenților de la facultățile cu profil artistic și, în special, cu profil coregrafic. Printre acestea:

- Cerințele înaintate față de ei în procesul de instruire sunt orientate în special spre însușirea formelor artei coregrafice și mai puțin spre însușirea valorilor/ conținutului acesteia.
- În structura finalităților profesionale se atestă o semnificativă incoerență între valorile artistice și valorile general umane.
- Lipsesc strategii educaționale speciale orientate spre formarea cadrului valoric al studenților.
- În procesul de formare inițială a studenților, valențele formative ale artei coregrafice din perspectivă axiologică sunt insuficient valorificate.

Astfel, constatăm lipsa unei abordări sistemice privind formarea orientărilor valorice la studenții coregrafi.

Desrierea situației în domeniu

În literatura de specialitate problema ce vizează valorile și orientarea valorică a fost studiată din diferite perspective:

- din perspectiva filosofiei artelor valoarea este identificată cu subiectul și obiectul cunoașterii [2; 28; 42; 29; 26; 25; 39; 3];
- din perspectiva teoriei artelor valoarea este privită ca un produs al creației artistice [47; 38];
- din perspectiva educațională, aspectul axiologic a fost reflectat de pe pozițiile teleologice, conținutale și procesuale: C.Cucoș [8], Gh.Bunescu [5], G.Vasileanu,

T.Vianu [32-34], VI.Pâslaru [27; 24], N.Silistraru [31; 24], I.Gîncu [20], V.Mândăcanu, L.Cuznețov [10; 23], P.Cerbușca, W.Allport [1]; E.Dupreel, M.Golu, A.Antonescu, E.Stănculescu, M.Hadîrcă [23; 24], Z.Guțu [36, 22], S.K. Zichrony [43-46].

Fenomenul formării profesionale în domeniul artelor din perspectiva axiologică a fost studiat de către: E.Păun, VI.Paslaru [27; 24], T.Callo [6; 23; 24], A.Ghicov [19] etc. Cercetările menționate, dar și starea actuală a domeniului argumentează actualitatea temei de cercetare și ne permite să identificăm existența unor contradicții: pe de o parte, contextul social este unul inadecvat pentru orientarea valorică a tinerilor, pe de altă parte, în domeniul învățământului (general, superior) nu se valorifică pe deplin potențialul conținutal al educației, inclusiv potențialul disciplinelor artistice; pe de o parte, se declară primordialitatea valorilor umane și personale în societate, pe de altă parte, în societate domină, în mare parte nonvalorile; pe de o parte, se dezvoltă activ tehnologii educaționale eficiente, pe de altă parte, practic în cadrul procesului academic în domeniul artelor nu se aplică strategii speciale de formare a orientărilor valorice la studenți.

În baza premiselor și contradicțiilor menționate formulăm **problema cercetării**: care sunt valențele artei coregrafice și strategiile educative, care ar asigura formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții facultăților cu profil artistic, specialitățile ”Coregrafie” și ”Pedagogia dansului”, ca factori ce determină calitatea pregătirii lor profesionale.

Obiectul cercetării: conturează aria de implicare investigațională, și anume: procesul de valorificare a valențelor artei coregrafice în formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții facultăților cu profil artistic, specialitățile ”Coregrafie” și ”Pedagogia dansului” ca dimensiune a orientărilor valorice și ca expresie a cadrului axiologic în general.

Scopul cercetării: constă în fundamentarea teoretică și metodologică a valorificării valențelor artei coregrafice în formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții facultăților cu profil artistic, specialitățile ”Coregrafie” și ”Pedagogia dansului”.

Ipoteza generală a cercetării:

Noi presupunem că arta coregrafică dispune de potențialul axiologic de formare la studenții coregrafi a orientărilor valorice/ estetice ca componentă transversală prin integrarea strategiilor educaționale specifice în procesul general de formare profesională inițială a specialiștilor în domeniul coregrafiei.

Obiectivele generale ale cercetării:

1. Analiza, din diverse perspective, a abordărilor teoretice cu referire la valori și orientări valorice (estetice).
2. Determinarea valențelor artei coregrafice susceptibile să formeze orientări valorice (estetice) la studenți.
3. Stabilirea fundamentelor teoretice ale formării orientărilor valorice (estetice) la studenți prin intermediul artei coregrafice.
4. Elaborarea Modelului pedagogic de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenții coregrafi.
5. Validarea experimentală a Modelului pedagogic de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenții coregrafi.

Noutatea și originalitatea cercetării:

- Fundamentarea cadrului axiologic al artei coregrafice, privită ca paradigmă estetică și expresie a valorilor artistice din perspectivă educațională pe dimensiunea formării/

dezvoltării orientărilor valorice, în special, a celor estetice la studenții coregrafi.

- Definirea orientărilor estetice în contextul interconexiunii acestora cu sistemul de valori, atitudini și competențe din perspectivă filosofică, psihologică, educațională și artistică. În acest sens, orientările estetice reprezintă o unitate de valori, determinate de valențele axiologice ale artei coregrafice, care direcționează activitatea educațională de formare a specialiștilor în domeniul coregrafiei; activitatea educațională, la rândul său, având menirea de a forma orientările estetice la studenții facultăților cu profil artistic.
- Identificarea particularităților pedagogice de formare a orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică realizată cu ajutorul integrării cunoașterii științifice, cunoașterii empirice și a cunoașterii artistice, prin integrarea procesului de formare a competențelor coregrafice/ artistice și a procesului de formare a orientărilor estetice, a finalităților profesionale.
- Elaborarea și aplicarea unui ansamblu de principii în procesul de formare a orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică, clasificate în: principii psihologice, principii pedagogice și principii artistice, acestea constituind bazele teoretice ale formării orientărilor estetice.
- Fundamentarea teleologică a orientărilor estetice în domeniul artei coregrafice care se caracterizează prin următoarele particularități: aspirații/ tendințe spre frumos în arta coregrafică, percepția estetică a artei coregrafice, orientare spre un anumit gen de artă coregrafică, crearea operelor coregrafice cu valori estetice, valorificarea demersurilor estetice prin interpretarea artei coregrafice.
- Conceptualizarea Modelului pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi, axat pe interconexiunea teoriilor ”sensului personalizat”, ”căutării sensului” și a ”teoriei pasiunii”, într-un ”nod estetic”, pe integralizarea teoriilor cunoașterii științifice, cunoașterii empirice și a cunoașterii artistice, structurat în trei compartimente – *științifico-educațional (teoretico-conceptual), orientativ valoric și creativ (procesual)*.

Modelul elaborat vizează, totodată, percepția creativă a imaginilor valorice ale artei coregrafice, crearea operelor coregrafice proprii cu valori estetice și artistice, interpretarea creativă/ estetică a anumitor roluri din opera coregrafică.

Problema științifică de importanță majoră soluționată rezidă în stabilirea și valorificarea valențelor artei coregrafice și strategiilor educative, care au asigurat formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții facultăților cu profil artistic, specialitățile ”Coregrafie” și ”Pedagogia dansului”, ca factori ce determină calitatea pregătirii lor profesionale.

Semnificația teoretică a cercetării constă în dezvoltarea teoriei educației artistice prin:

- redefinirea conceptului „orientare estetică” a studenților coregrafi;
- determinarea valențelor artei coregrafice de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi;
- includerea sistemului de valori estetice ca obiect de studiu în unele curricula disciplinare;
- integrarea unor strategii educaționale specifice formării orientărilor estetice la studenți

în procesul de formare profesională inițială a specialiștilor în domeniul coregrafiei.

Valoarea aplicativă a cercetării își găsește exprimare în reactualizarea curriculumului academic din perspectivă axiologică și în aplicarea metodologiei elaborate de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi în procesul de formare profesională a acestora.

În cercetare au fost aplicate următoarele **metode**:

- *teoretice* – analiza abordărilor și fenomenelor pedagogice și artistice;
- *empirice* – experimentul pedagogic, chestionarea și observarea;
- *interpretative* – analiza cantitativă și calitativă a datelor.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Coregrafia ca artă spațial-temporală, reprezintă un tip specific de reflecție asupra realității, de redare a acesteia și de exprimare-creare a atitudinii coregrafului față de lumea în care trăiește și față de sine, ca subiect creator al frumosului. Coregrafia din punct de vedere axiologic dispune de mijloace și oportunități estetice (estetica chipului artistic, estetica mișcărilor, estetica limbajului coregrafic, estetica costumelor), fapt relevant, privind formarea orientărilor estetice la studenții-coregrafi ca finalitate a pregătirii lor profesionale.
2. Orientările estetice, ca dimensiune a cadrului valoric general, reprezintă unități de valori, determinate de valențele axiologice și artistice ale artei coregrafice se structurează în următoarele categorii:
 - atitudinea valorică față de arta coregrafică și față de valorile coregrafice (componentă conținutală și instrumentală), care se sintetizează într-un chip artistic;
 - atitudinea valorică față de sine ca coregraf/ interpret;
 - atitudinea valorică față de viitoarea specialitate (de coregraf/interpret), din care reiese modelul activității coregrafice.
3. Conceptul de formare a orientărilor estetice la studenții-coregrafi se axează pe integrarea proceselor de cunoaștere științifică, empirică și artistică, prin valorificarea demersurilor pedagogic și cel artistic, determinat de valențele artei coregrafice și legitățile formării cadrului axiologic la studenți.
4. Modelul pedagogic de formare a orientărilor estetice axat pe interconexiunea proceselor de cunoaștere are la bază teoria *sensului personalizat*, teoria *căutării sensului* și teoria *pasiunii*, care în plan praxiologic implică formarea unui "nod estetic".
5. Curriculumul de generație nouă pentru disciplinele „Istoria artei coregrafice”, „Dansul clasic”, „Dansul scenic-popular”, „Valorile artei coregrafice”, include în cadrul finalităților generale competența estetică, ca una transversală.

Implementarea rezultatelor științifice: aplicarea practică a Modelului pedagogic de formare a orientărilor valorice la studenții coregrafi în procesul de instruire la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (AMTAP).

Aprobarea și validarea rezultatelor științifice este asigurată de investigațiile teoretice și experimentale de analiză și de interpretare comparativă a rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării au fost validate la conferințe naționale și internaționale, în cadrul Departamentului Științe ale Educației al Universității de Stat din Moldova, Departamentului Coregrafie al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice și al Seminarului Științific de

Profil din cadrul Universității de Stat din Moldova.

Publicații la temă: La tema tezei au fost publicate 6 articole în reviste științifice din Registrul Național al revistelor de profil (Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației” (Pedagogie), Categoria B; Revista de teorie și practică educațională „Didactica PRO”, Categoria C; Revista „ACTA ET COMMENTATIONES”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria C; Revista de cultură, știință și practică educațională „Artă și Educație artistică”), 2 articole științifice în culegeri ale materialelor conferințelor internaționale și 1 teze la conferințe științifice cu participare internațională. Totodată este coautor al unui ghid metodologic pentru studenți și profesori ai colegiilor și instituțiilor de învățământ artistic superior.

Volumul și structura tezei. Cercetarea constă din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (177 de surse), 112 pagini text de bază, 6 anexe. În text sunt inserate 21 de tabele și 11 figuri.

Cuvintele-cheie: artă coregrafică, coregrafie, dans, cunoaștere științifică, cunoaștere empirică, cunoaștere artistică, sistem de valori, orientări valorice, orientări artistice, orientări estetice, dans scenic-popular, dans clasic, creativitate artistică, căutarea sensului, pasiune, sensul personalității.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** se fundamentează actualitatea temei, prin conturarea și formularea problemei, a scopului, a obiectivelor cercetării, a bazei conceptuale și metodologice aplicate; este reliefată importanța teoretică și valoarea practică a investigației; sunt specificate tezele principale înaintate spre susținere; este expusă aprobarea și implementarea rezultatelor științifice.

În **Capitolul 1 „Poziționări artistice, axiologice și pedagogice ale formării orientărilor valorice (estetice) la studenți prin arta coregrafică”** este analizată arta coregrafică ca purtătoare de valori, dar și ca mijloc de formare a orientărilor valorice, în general, și a celor estetice, în special.

Coregrafia aparține unor forme de artă spectaculoase, sintetice, spațio-temporale, care combină în sine dansul, muzica, dramaturgia (baletul) și arta plastică. Punctul central al acestei sinteze este coregrafia. În opera coregrafică coexistă diferite tipuri de artă, într-o formă modificată, acestea subordonându-se și interrelaționând cu elementul central – coregrafia [35].

De aici reiese că „arta coregrafică constituie un ansamblu, un organism concret, integrat, care are formele sale specifice de manifestare și legitățile sale de existență. Printre ele există însă ceva special, anume: ceea ce-i caracteristic doar coregrafiei și care, totodată, o înrudește cu alte forme de artă. Acest ceva special, reprezintă nu altceva decât mijloacele expresive de exprimare proprii coregrafiei. Cu toate că diferă de celelalte tipuri de artă, ele contribuie la crearea imaginii coregrafice integrale.” [38, p.30].

Fiind o artă spațial-temporală, dansul există, prinde viață doar în cadrul acestor două dimensiuni. De aici constatarea că și mijloacele expresive ale artei dansului depind în mod direct de această legitate importantă, care, de altfel, definește și specificul coregrafiei. În coregrafie, spre deosebire de alte forme de artă, acțiunea se desfășoară în timp și în spațiu, fapt ce determină particularitatea structurii sale dramaturgice.

Așadar, în procesul de analiză a artei coregrafice din punct de vedere axiologic am stabilit legitățile și oportunitățile estetice ale dansului, fapt relevant, la momentul actual, pentru formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții coregrafi, care, la rândul lor, au o unică ocazie de a exprima prin dans, prin plastică, prin mișcare, prin mimică și gesturi, prin activitățile de cercetare creativă, atât cu caracter general, cât și particular, toată bogăția valorilor personale, având posibilitatea de a-i învăța și pe alții această artă.

Totodată, sunt analizate pe larg diferite concepte și abordări ale noțiunilor „valoare”, „orientare valorică”, „orientare estetică” etc.

Efectuând o analiză comparativă a diferitelor abordări/ accepțiuni ale noțiunii de valori, putem deduce câteva aspecte privind definirea acestui termen:

- valorile ca obiecte materiale și spirituale și trăsăturile acestora;
- valorile ca noțiune aplicativă asupra caracterizării relațiilor subiect-obiect;
- valorile ca atitudine a oamenilor față de realitate;
- valorile ca importanță;
- valorile ca ideal și convingeri [apud 37].

Analiza abordărilor filosofice, psihologice, sociologice, pedagogice cu privire la cadrul valoric ne-a permis să constatăm că *valoarea* reprezintă o noțiune complexă, multinivelară/multiaspectuală care se atribuie existenței umane și nu are delimitări de vârstă, națiune, gender etc. și care, pe de o parte, sunt sociale, iar, pe de altă parte, sunt individuale/ personale.

De asemenea, sunt analizate abordările privind formarea orientărilor valorice (estetice) la studenți prin arta coregrafică din diferite perspective:

- *teoria cunoașterii* (cunoașterea științifică/ teoretică; cunoașterea empirică/ experimentală; cunoașterea artistică);
- *teoria noilor educații* (educație prin valori și pentru valori);
- *teoria teleologică* (atitudini ca finalități);
- *teoria educației* (conținutul și strategiile de formare a atitudinilor).

Totodată, aceste particularități sunt reflecții ale originii și naturii valorilor, ale contextului și conținutului cultural în care aceste valori se produc și funcționează.

În **Capitolul 2 „Fundamente metodologice ale formării orientărilor valorice (estetice) la studenți prin arta coregrafică”** se fundamentează conceptul de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenți din diferite perspective: filosofică, sociologică, psihologică și pedagogică.

Așadar, fundamentarea filosofico-estetică și sociologică a formării orientărilor valorice/ estetice la studenți ne-a determinat să formulăm următoarele prevederi conceptuale:

- *Frumosul reprezintă o categorie estetică cu cea mai înaltă valoare estetică, care posedă capacitatea de a caracteriza operele coregrafice din punctul de vedere al performanței.*
- *Valorile, orientările valorice pot fi abordate din diferite puncte de vedere: fenomenologic, metodologic, raționalist, empiric etc. Însă, majoritatea acestor abordări susțin primatul valorilor, determinate de conștiința omului. Anume omul este creator și purtător de valori.*
- *Cultura, în sens larg, arta, în genere, și arta coregrafică ca parte componentă a*

acesteia contribuie la dezvoltarea personalității prin valori și pentru valori.

În acest context menționăm că valorile artistice/ estetice fac parte din sistemul valorilor general umane, manifestându-se prin specificul lor determinat de domeniul artelor, în cazul dat – de domeniul artei coregrafice. Totodată, constatăm că între diferite categorii de valori există interconexiune și interpătrundere permanentă. Corelând valențele artei coregrafice și reprezentările valorilor, inclusiv ale celor estetice, putem deduce următoarele categorii de orientări valorice estetice:

- 1) atitudinea valorică față de arta coregrafică și față de valorile coregrafice (componentă conținutală și instrumentală), care se sintetizează într-un chip artistic;
- 2) atitudinea valorică față de sine ca coregraf/ interpret;
- 3) atitudinea valorică față de viitoarea specialitate (de coregraf/ interpret), din care reiese modelul activității coregrafice.

În procesul dezvoltării acestor orientări se formează competențele axiologice/ estetice.

„Valorile artistice și valorile estetice nu trebuie confundate. Din punctul de vedere al conținutului, valorile estetice cuprind o sferă mai largă, incluzând frumosul din natură, societate și artă. Valoarea artistică vizează doar frumosul din opera de artă, în cazul dat – din opera coregrafică. Din punctul de vedere al finalităților, valoarea estetică presupune receptivitatea și creativitatea estetică, pe când valoarea artistică are în vedere dezvoltarea capacităților creative și metodologice de creare a unei opere artistice specifice unei arte” [9]. Deoarece, în cazul dat, valoarea artistică vizează frumusețea operei coregrafice, fiind, deci, și una estetică, putem privi „convențional” aceste noțiuni ca sinonime.

În concluzie, putem afirma că poziționarea filosofică și sociologică a formării orientărilor valorice la studenți prin arta coregrafică s-a axat pe două dominante interconexe: arta coregrafică și caracteristicile acesteia ca valoare artistică/ estetică, ca purtătoare de valori și ca factor/ mijloc de formare a diferitelor categorii de valori, în primul rând de valori estetice, care, de fapt, constituie baza valorilor general umane.

Așadar, considerând valorile drept achiziții comportamentale, constatăm că ele determină formarea atitudinilor și orientărilor axiologice ale personalității, ceea ce face posibilă înțelegerea mai profundă a mecanismelor de realizare a acestui proces. În acest sens, ne vom axa pe interconexiunea cunoașterii empirice, cunoașterii științifice și cunoașterii artistice.

Abordarea psihologică a formării orientărilor valorice la studenți prin intermediul artei coregrafice ne-a permis să formulăm următoarele principii:

- ✓ principiul creativității în perceperea, interiorizarea și producerea valorilor artistice/ estetice;
- ✓ principiul stadializării procesului de creare a operei coregrafice ca valoare estetică;
- ✓ principiul relevanței și interconexiunii „valori – atitudini – orientări valorice”;
- ✓ principiul interacțiunii cunoașterii empirice, științifice și artistice;
- ✓ principiul angajării afective, psihomotorii, motivaționale și comportamentale din perspectiva interiorizării și producerii valorilor artistice/ estetice ca fundament al orientărilor valorice ale studenților.

Poziționările pedagogice ale formării orientărilor valorice (estetice) la studenții coregrafi pot fi privite din mai multe perspective.

Perspectiva fundamentală, în acest sens, ține de coordonatele concepției umaniste

asupra educației. Paradigma educațională umanistă „reproduce la nivelul subsistemului educativ liniamentele fundamentale ale paradigmei socioculturale existențiale, și anume: centrarea pe persoană, pe creșterea, pe evoluția sa” [4].

Din perspectiva umanistă, subiectul trebuie să-și trăiască propriile valori, să le actualizeze în existența sa, găsindu-și întotdeauna drumul într-o situație concretă la care reflectează. N.Sacaliș consideră că rolul educației umaniste este „să reveleze educabilului lumea dreptății, lumea frumosului, lumea binelui și a celorlalte valori cardinale chemate să-l conducă în viață...” [30].

În acest context, se deduce funcția de bază a educației – cea de formare-dezvoltare permanentă a personalității umane, realizabilă în orice context extern și intern deschis perfecționării și autoperfecționării într-un timp, spațiu și stil pedagogic [7, p.148].

În contextul acestei abordări a educației, C.Cucoș consideră existența unei necesități profunde de a valorifica cadrul axiologic al educației [8, p.82]. Cu alte cuvinte este nevoia de asigurare a coerenței și consistenței valorilor fundamentale în realizarea acțiunilor educaționale, dar și a valorilor specifice diferitelor domenii de cunoaștere și de activitate umană. În acest sens, arta, în general, și, arta coregrafică ca element esențial al unei culturi, reprezintă un sistem de valori artistice și estetice, care prin esența lor sunt și valori educaționale, alături de cele fundamentale, contribuind la formarea acestora.

Privind sistemele de valori din perspectivă procesuală, se atestă trei principii de bază:

- 1) principiul interiorizării valorilor, care cuprinde adoptarea sistemului de valori ca valori proprii, integrate în structura personalității;
- 2) principiul angajării afective, motivaționale și caracteriale optime în perspectiva adaptării permanente la condițiile unui context pedagogic deschis;
- 3) principiul complementarității dintre obiectivele cognitive-noncognitive, care angajează cerința generală de proiectare a acțiunii pedagogice de formare/ dezvoltare a personalității [apud 20].

Această abordare a procesului de valorizare reprezintă un demers educațional holistic și vizează formarea competenței axiologice, în cazul cercetării noastre – a competenței estetice, care este privită ca sinonim al orientării estetice. Așadar, din perspectiva pedagogică noi ne vom axa pe următoarele accepțiuni ale noțiunilor „valori estetice”, „competențe estetice”, „atitudini estetice”, „orientări estetice” în contextul artei coregrafice.

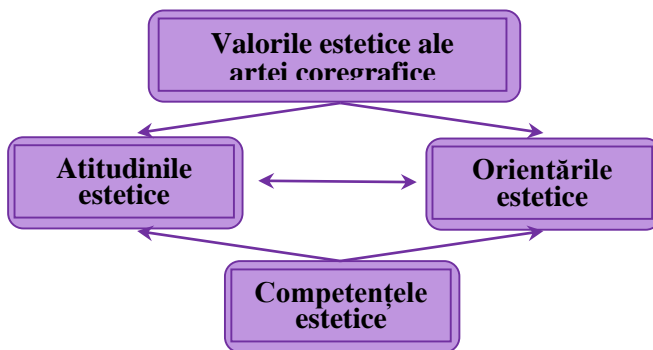

Fig. 1. Cadrul axiologic al formării orientărilor estetice la studenții coregrafi (aspectul teleologic)

Valorile estetice ale artei coregrafice reprezintă un etalon al frumosului, formă și armonie artistică a operei coregrafice.

Orientările estetice sunt valori estetice, conștientizate și trăite, care presupun o varietate de atitudini estetice ale personalității pe dimensiunea artei coregrafice. Orientările estetice reprezintă o unitate de valori ierarhic interconexe, care direcționează activitatea profesorului și a studentului în cadrul educațional.

Atitudinile estetice sunt instrumentele valorilor estetice, valorile direcționează atitudinile. Atitudinile, întotdeauna, se raportează la anumite valori estetice și artistice.

Competența estetică este o dimensiune procesuală/atitudinală de manifestare a orientărilor estetice în domeniul artei coregrafice.

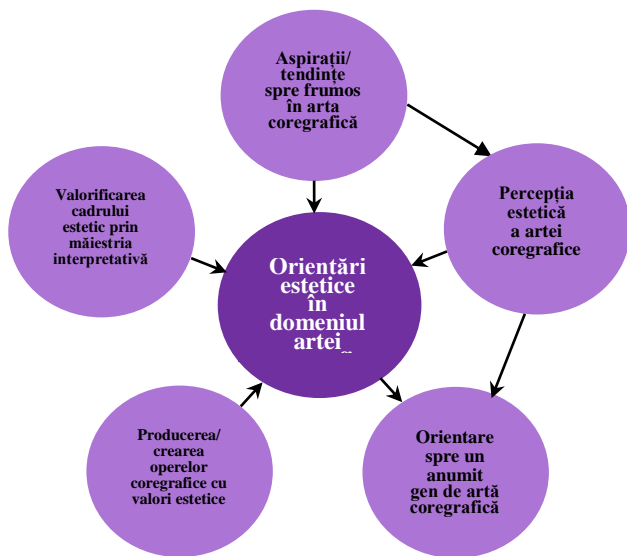
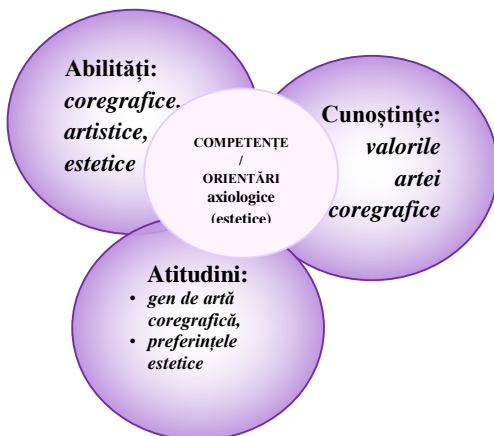

Fig. 2. Structura și dimensiunile orientărilor estetice la studenții coregafi

Fig. 3. Componentele competențelor axiologice (estetice) în domeniul artei coregrafice

Considerăm că delimitarea acestor noțiuni ne permite să stabilim posibilul referențial axiologic în acest domeniu, dar și logica formării orientărilor estetice ale studenților prin arta coregrafică în baza unui Model pedagogic.

Modelul pedagogic de formare a orientărilor valorice/estetice la studenții coregrafi reprezintă un construct teoretic și metodologic, care include în structura sa un sistem de componente în interacțiune, care fac parte din paradigma generală a formării specialiștilor în domeniul coregrafiei (Fig. 4).

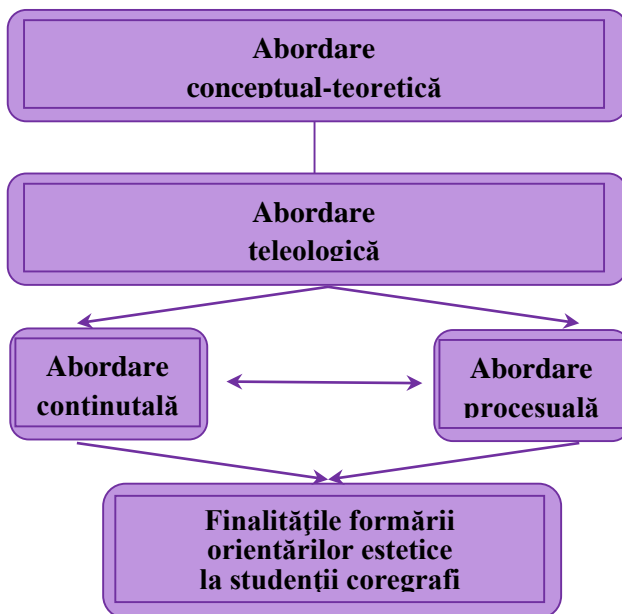

Fig. 4. **Modelul pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenții-coregrafi: plan general**

Prima componentă a Modelului este cea *conceptual-teoretică*, în care se reprezintă, în baza analizei diferitelor abordări, reperele epistemologice ale formării orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică:

- Abordarea axiologică a formării orientărilor estetice la studenții coregrafi:
 - *definirea valorilor;*
 - *definirea orientărilor valorice;*
 - *definirea orientărilor estetice;*
 - *clasificarea valorilor.*
- Abordarea valențelor axiologice ale artei coregrafice:
 - *estetica limbajului artei coregrafice;*
 - *estetica chipului artistic;*
 - *estetica mișcărilor;*
 - *estetica costumelor;*
 - *estetica operei coregrafice ca un tot întreg.*

- Abordarea integrală a cunoașterii științifice, empirice și artistice:
 - *formarea orientărilor valorice prin prisma teoriei cunoașterii științifice;*
 - *formarea orientărilor valorice din perspectiva teoriei cunoașterii empirice;*
 - *formarea orientărilor valorice din perspectiva teoriei cunoașterii artistice.*
- Abordarea integrată a teoriilor:
 - *pasiune (în contextul teoriei pasiunii);*
 - *teoria sensului personal (personalizarea sensului);*
 - *prin căutarea sensului.*

A doua componentă a Modelului ține de aspectul teleologic al formării orientărilor estetice la studenții coregrafi.

Conceptul teleologic al finalităților privind formarea orientărilor estetice la studenții coregrafi: *valori estetice, orientări estetice și cunoștințe (valorile artei coregrafice), abilități (coregrafice, artistice, estetice), atitudini (gen de artă, preferințele estetice) = competențe estetice (orientări estetice).*

A treia componentă a Modelului pedagogic ține de aspectul conținutal, ce vizează:

- Disciplinele academice cu profil coregrafic.
- Unitățile de conținuturi din cadrul disciplinelor cu profil coregrafic.

A patra componentă procesuală a Modelului pedagogic este reprezentată de etapele de formare a orientărilor estetice la studenți, de tipologia activităților de formare, de strategiile și metodele specifice formării orientărilor valorice la studenții coregrafi.

- Logica și etapele de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi:
 - *etapa 1 – cunoașterea teoretică a valorilor estetice; etapa 2 – recunoașterea și percepția emoțională a valorii estetice: trăirea valorilor; etapa 3 – crearea valorilor estetice în procesul montării operelor coregrafice;*
 - *categoriile de activități formative: activități științifico-cognitive; activități orientativ-valorice; activități creativ-constructive;*
 - *strategii educative privind formarea orientărilor estetice la studenții coregrafi: de formare a conștiinței și a comportamentului; de organizare a acțiunii educative; de stimulare.*
- Metode specifice de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi:
 - *metoda transferului dispoziției;*
 - *metoda situațiilor de manifestare a emoțiilor;*
 - *metoda respectului;*
 - *metoda proiectelor creative;*
 - *metoda modelării, analizei și creării operelor coregrafice;*
 - *montarea operelor coregrafice etc.*
- Criterii specifice de evaluare a nivelului de manifestare a orientărilor estetice de către studenții coregrafi:
 - *aspirația față de frumos în arta coregrafică;*
 - *preferințe față de un gen sau altul de artă coregrafică;*
 - *preferințe față de genurile dansului scenic-popular;*
 - *percepția emoțională a operei coregrafice;*

- *aprecierea valorică (estetică) a dansului scenic-popular;*
- *valoarea estetică a montărilor coregrafice ale studenților coregrafi.*

Așadar, Modelul pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică se axează pe un sistem de abordări și concepte filosofice, pedagogice, psihologice și artistice și asigură un demers științifico-metodologic global și integrator. În aplicarea experimentală a acestui Model s-a ținut cont de tradiții și experiențe în formarea specialiștilor în domeniul coregrafiei, de condițiile interacțiunii componentelor Modelului, de factorii uman și organizațional. În acest context, Modelul pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi accentuează caracterul holistic al acestuia prin integralitatea componentelor sale și poate fi ușor adaptat la condițiile sau factorii în schimbare.

În **Capitolul 3 „Demersul experimental în formarea orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică”** se fundamentează conceptul experimentului, se prezintă rezultatele etapei de constatare a experimentului, se descrie pe larg metodologia implementării Modelului pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi.

Totodată, la finele experimentului formativ a fost realizată etapa de control privind nivelul de manifestare a orientărilor estetice la studenții coregrafi.

Experimentul pedagogic de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenții coregrafi face parte din strategia generală a cercetării și presupune trei etape interconexe: *etapa de constatare (diagnosticare), etapa de formare și etapa de evaluare (de control).*

Scopul cercetării experimentale rezidă în validarea Modelului pedagogic de formare a orientărilor valorice/ estetice la studenți prin intermediul artei coregrafice și, în special, prin disciplinele „Dansul scenic-popular”, „Valorile artei coregrafice”, „Dansul clasic”, „Istoria artei coregrafice”. Modelul pedagogic a fost validat experimental în cadrul predării disciplinelor respective în cadrul Facultății de Arte Teatrale a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Lotul experimental și cel de control au fost constituite din studenții Ciclului I, specialitățile „Coregrafie” și „Pedagogia dansului”.

La etapa experimentului de constatare, pentru a stabili scara individuală de valori estetice ale studenților coregrafi, am aplicat chestionarele respective, elaborate de noi în baza criteriilor de manifestare a orientărilor estetice generalizate și structurate în 6 variabile: *aspirația față de frumos în arta coregrafică; preferința față de un gen sau altul de artă coregrafică; preferința față de genurile dansului scenic-popular; percepția emoțională a operei coregrafice; aprecierea valorică (estetică) a dansului scenic popular; valoarea estetică și artistică a montărilor coregrafice ale studenților.*

În continuare, prezentăm rezultatele experimentului de constatare în conformitate cu variabilele dominante. Rezultatele se prezintă tabelar.

Tabelul 1. Aspirația studenților față de frumos în arta coregrafică

Lotul de studenți	Aspirație pentru opera coregrafică ca un tot întreg		Aspirație pentru frumusețea chipului coregrafic		Aspirație pentru frumusețea mișcărilor în ritm cu muzica		Aspirație pentru frumusețea costumelor	
	Media	%	Media	%	Media	%	Media	%
Lotul experimental	3,5	35,5%	2,0	20,5%	3,0	30,5%	1,3	13,5%

Lotul de control	3,6	36,5%	2,4	24,5%	3,0	30,0%	1,0	10%
Diferența	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>

Analiza rezultatelor prezentate în Tabelul 1 ne permite să constatăm că studenții din ambele loturi manifestă practic același nivel de aspirație față de frumos în arta coregrafică.

De menționat că 35,5% din studenții *lotului experimental* și 36,5% din studenții *lotului de control* sunt inspirați de opera coregrafică ca un tot întreg. Totodată, pe studenții din ambele loturi (30%) mai mult îi inspiră frumusețea mișcărilor în ritm cu muzica, decât frumusețea chipului coregrafic, care în mare parte determină demersul estetic al operei coregrafice. Totuși, studenții din *lotul de control* au un nivel mai înalt de aspirație pentru frumusețea chipului coregrafic, dar și pentru frumusețea operei coregrafice ca un tot întreg. Aceasta se explică prin faptul că studenții din *lotul de control* sunt la etapa de absolvire, iar cei din *lotul experimental* sunt în penultimul an de studii.

Se înregistrează și o diferență nesemnificativă, privind percepția frumuseței costumelor: 13,5% de studenți din *lotul experimental* și 10% de studenți din *lotul de control*. Desigur, că majoritatea studenților înțeleg rolul costumelor în montarea operelor coregrafice, însă acest rol nu este determinant privind valoarea artistică a operei montate.

Tabelul 2. Preferințele studenților pentru un gen sau altul de artă coregrafică

Lotul de studenți	<i>Balet/ dansul clasic</i>		<i>Dansul scenic-popular</i>		<i>Dansul sportiv</i>		<i>Dansul de gală</i>	
	<i>Media</i>	<i>%</i>	<i>Media</i>	<i>%</i>	<i>Media</i>	<i>%</i>	<i>Media</i>	<i>%</i>
Lotul experimental	2,6	26,8%	3,1	31,8%	1,8	18,8%	2,2	22,6%
Lotul de control	3,0	30,5%	3,5	35,5%	1,3	13,0%	2,1	21,0%
Diferența	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>	<i>Nesem.</i>

Fiecare gen de artă coregrafică dispune de valențe estetice diferite, dar și de potențial diferit. Pentru a stabili preferințele studenților față de un gen sau altul de artă coregrafică, am aplicat chestionarul respectiv și am obținut următoarele rezultate prezentate în Tabelul 2. De menționat, că preferințele studenților din ambele loturi în acest sens nu diferă esențial. Totuși, studenții din *lotul de control* plasează în grupul preferințelor sale *Dansul clasic* și *Dansul scenic-popular* (30,5% și, respectiv, 35,5%), pe când la studenții din *lotul experimental* rezultatele respective sunt mai joase (26,8% și, respectiv, 31,8%). Cea mai scăzută preferință a studenților din *lotul experimental* (18,8%) și a studenților din *lotul de control* (13,0%) ține de *Dansul sportiv*. Aceasta se explică prin faptul că dansul sportiv se axează mai mult pe mișcare ritmică și nu pe chipul coregrafic / imaginea coregrafică. De menționat că preferințele studenților pentru un gen sau altul de artă coregrafică sunt motivate și de studiile anterioare. De regulă, dacă studentul are la bază studii inițiale în Colegiul Coregrafic în domeniul dansului clasic, atunci și preferințele acestuia sunt respective. Însă, această situație nu apare ca legitate. Sunt cazuri, când studentul își schimbă preferințele sale în cadrul studiilor la facultate.

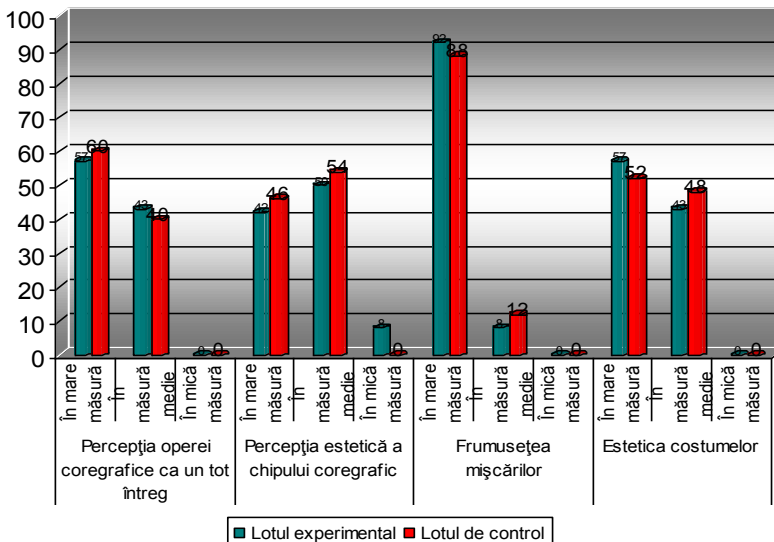

Fig. 5. Percepția emoțională/ estetică a operii coregrafice (axată pe memoria emoțională)

Satisfacția și percepția emoțională a operii coregrafice poate fi privită ca variabilă dominantă, esența și destinația artei coregrafice fiind de a produce acest efect. În acest context studenții coregrafi sunt și concumatori ai artei coregrafice, precum și creatori de opere coregrafice. Pe de o parte, ei sunt predispuși spre percepția emoțională a operelor coregrafice de valoare, pe de altă parte, ei sunt creatori de opere coregrafice, care, la rândul lor, vor influența percepția emoțională a spectatorilor.

Așadar, am încercat să stabilim nivelul de percepție emoțională a operelor coregrafice de către studenții din *lotul experimental* și din *lotul de control*. Aceasta nu se referă la percepția emoțională a unei anumite opere coregrafice, ci în genere la percepția emoțională a operelor coregrafice (prin memorie emoțională). De menționat că studenții din ambele loturi susțin că *Percepția operii coregrafice ca un tot întreg* aduce satisfacție estetică/emoțională (57% – *lotul experimental* și 60% – *lotul de control*). Și totuși, majoritatea studenților indică că anume *Frumusețea mișcărilor* determină starea lor emoțională/estică (92% – *în mare măsură, lotul experimental* și 88% – *în mare măsură, lotul de control*) și numai 42% din studenții *lotului experimental* și 46% din studenții *lotului de control* au remarcat că anume *Esteticul chipului coregrafic* influențează în mare măsură starea lor emoțională.

Sunt de menționat două aspecte ale percepției emoționale a operii coregrafice de către studenți.

Primul aspect ține de situația când studentul coregraf este și spectator și receptor al unei opere coregrafice de valoare, montate la un nivel înalt de profesionalism și când studentul este receptor al unei montări coregrafice de către alt student-coregraf.

În al doilea caz, studenții mai mult se axează pe percepția formei, mișcărilor, conceperea chipului coregrafic și mai puțin pe percepția emoțională a acestei opere. Însă, cert este faptul că și capacitatea de a percepe emoțional arta coregrafică, dar și de a crea o operă coregrafică care ar emoționa spectatorii sunt caracteristice unui specialist în coregrafie.

La etapa următoare a fost realizat *experimentul formativ* în grupul experimental de subiecți pe un lot de 14 subiecți de la specialitățile „Coregrafie” și „Pedagogia dansului” din cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, cu scopul validării Modelului pedagogic de formare a orientărilor valorice (estetice).

Validarea experimentală a acestui Model s-a realizat în cadrul disciplinelor „Dansul scenic-popular” și „Dansul clasic” și al disciplinelor „Valorile artei coregrafice” și „Teoria și istoria artei coregrafice”.

Programul formativ a fost elaborat în conformitate cu reperatele conceptuale și metodologice și cu datele experimentale colectate la etapa de constatare.

Așadar, programul formativ s-a axat pe:

1. Interconexiunea cunoașterii științifice (disciplina „Teoria și istoria artei coregrafice”), cunoașterii empirice și a cunoașterii artistice (disciplinele „Dansul scenic-popular” și „Valorile artei coregrafice”).
2. Valențele axiologice (valorice/ estetice) ale artei coregrafice corelate cu cele prezentate în conținutul disciplinelor „Teoria și istoria artei coregrafice”, „Dansul scenic-popular”, „Valențele artei coregrafice”.
3. Demersul teleologic al formării orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică:
 - structura valorilor estetice în valorile-creație, valorile-atitudini și valorile-emoție;
 - corelarea finalităților de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi cu valorile estetice de creație, cu valorile atitudini și cu cele emoționale (emotive), dar și cu valențele și conținutul disciplinelor „Teoria și istoria artei coregrafice”, „Dansul scenic-popular”, „Valorile artei coregrafice”.

Demersul procesual/ didactic al formării orientărilor estetice la studenții coregrafi s-a axat pe: interconexiunea teoriei personalizării sensului (А.Н. Леонтьев), teoriei căutării sensului (В.Франкл) și teoriei pasiunii (Л.Н. Гумелев).

La finele experimentului formativ a fost realizată evaluarea nivelului de manifestare a orientărilor estetice la studenții coregrafi. Menționăm că au fost aplicate aceleași instrumente ca și la etapa experimentului de constatare, însă numai în grupul experimental – anul III; anul de absolvire 2016-2017.

Scopul evaluării postexperimentale a fost de a stabili dinamica schimbării manifestării orientărilor estetice la studenții coregrafi, precum și dinamica schimbărilor acestora în urma aplicării Modelului pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică.

Analiza rezultatelor postexperimentale ne permite să constatăm creșterea valorilor privind aspirația studenților din lotul experimental față de frumosul în artă coregrafică, percepția emoțională a operei coregrafice (a se vedea Fig. 6).

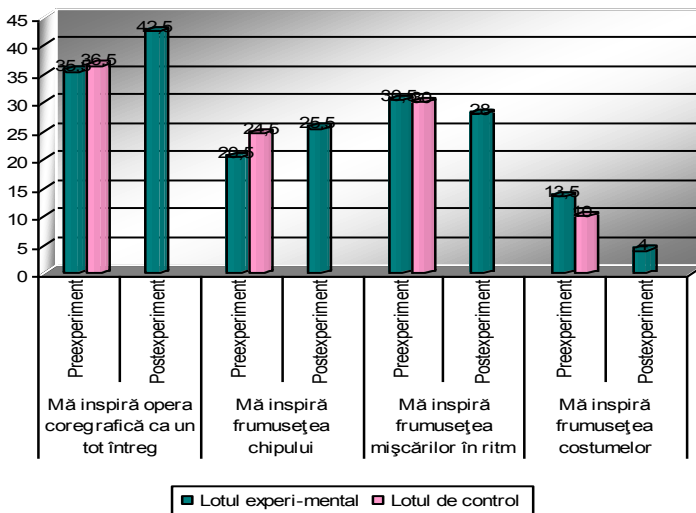

Fig. 6. **Aspirația față de frumos în arta coregrafică**

Dacă la etapa inițială 35,5% din studenții din *lotul experimental* au menționat că percep opera coregrafică ca pe un tot coerent, atunci la ultima etapă 42,5% din studenți au remarcat că întotdeauna percep, în primul rând, opera coregrafică ca o unitate, un produs final. Diferența este una semnificativă ($p = 0,05$). Totodată, studenții au menționat că îi inspiră chipul coregrafic în opera respectivă. În acest aspect, punctajul studenților a crescut de la 20,5% (până la experimentul formativ) până la 30,5% (după experimentul formativ). Diferența este semnificativă ($p = 0,05$). O asemenea creștere a semnificației acestei variabile ține de aplicarea activităților legate de „căutarea sensului” și dezvoltarea „sensului particularizat”. Specificul artei coregrafice, dar și valoarea estetică a acesteia se datorează în mare parte frumuseții chipului coregrafic, care este întotdeauna determinat prin existența sensului, ideii. Anume sensul, alături de alte mijloace, atribuie valoare chipului coregrafic.

Atribuirea sensului sau căutarea sensului în chipul coregrafic este unul dintre cele mai dificile aspecte ale creării și percepției operei coregrafice. S-au modificat rezultatele studenților și la variabila „Frumusețea mișcărilor în ritm cu muzica”: de la 30,5% (*preexperiment*) la 28,0% (*postexperiment*). Această modificare este una fundamentată și naturală, deoarece anume prin armonia combinațiilor mișcărilor în ritm cu muzica se creează chipul coregrafic cu un demers estetic (cu sens). Anume asigurării acestei armonii dintre mișcare-muzică și sens a fost atrasă atenție în procesul experimentului formativ.

Deși rolul și frumusețea costumelor în crearea chipului coregrafic au mare importanță, totuși acestea nu sunt hotărâtoare, cum au afirmat studenții. În acest sens, s-a înregistrat o descreștere de la 13,5% (*preexperiment*) până la 4% (*postexperiment*) este una semnificativă.

De menționat că rezultatele studenților din *lotul de control* nu s-au modificat esențial în raport cu etapa preexperimentală.

Tabelul 3. **Percepția emoțională a operei coregrafice**

Lotul experimental	Percepția mea emoțională depinde de:											
	Percepția operei coregrafice ca un tot întreg			Percepția estetică a chipului coregrafic			Frumusețea mișcărilor			Estetica costumelor		
	În mare măsură	În măsură medie	În mică măsură	În mare măsură	În măsură medie	În mică măsură	În mare măsură	În măsură medie	În mică măsură	În mare măsură	În măsură medie	În mică măsură
Evaluarea preexperimentală	57%	43%	0%	42%	50%	8%	92%	8%	0%	57%	43%	0%
Evaluarea postexperimentală	75%	25%	0%	64%	46%	0%	82%	18%	0%	50%	50%	0%

De menționat în că cazul experimentului formativ, dezvoltării percepției emoționale/estetice a operei coregrafice de către studenți i-a fost atrasă o atenție deosebită din mai multe considerente:

- percepția emoțională duce la satisfacție emoțională, ceea ce constituie găsirea sensului personalizat, dar și misiunea artei;
- coregraful, care de sine stătător percepe emoțional arta coregrafică poate trezi prin montările coregrafice proprii și emoții la elevi sau la spectatori.

În acest aspect, am aplicat metodologia creării „nodurilor estetice”, axate pe căutarea sensului, interiorizarea sensului operei coregrafice, valorificarea pasiunii prin percepția unei opere coregrafice de valoare cu pregătirea adecvată a studenților pentru a recepționa această operă coregrafică.

Așadar, analiza rezultatelor din Tabelul 3 ne permite să constatăm și să formulăm unele concluzii:

- Numărul de studenți care percep emoțional opera coregrafică de valoare și ca un tot întreg *în mare măsură*, a crescut de la 57% (*etapa preexperimentală*) până la 75% (*etapa postexperimentală*); respectiv s-a redus numărul de studenți care percep emoțional opera coregrafică *în măsură mică*: de la 43% până la 25% (*etapa postexperimentală*).
- A crescut numărul de studenți test-retest și la variabila „**Percepția estetică a chipului coregrafic**” (de la 42% - *în mare măsură* până la 64% - *în mare măsură*, însă a scăzut la variabila „**Frumusețea mișcărilor**” – de la 92% la 82% și la variabila „**Estetica costumelor**” – de la 57% la 50%.

Modificarea rezultatelor postexperimentale în raport cu cele preexperimentale ne permite să constatăm că asupra percepției emoționale a operei coregrafice au o mai mare influență percepția operei coregrafice ca un tot întreg și percepția câmpului coregrafic.

În acest caz, **frumusețea mișcărilor** face parte din întreg esteticul operei coregrafice și nu este privită ca element aparte.

- De menționat că evaluarea nivelului de percepție emoțională a operelor coregrafice de către studenți s-a axat atât pe memoria emoțională (cum era la prima etapă), cât și pe memoria operațională după vizionarea unei opere coregrafice concrete (înregistrate video sau după vizionarea unui spectacol coregrafic).
- Creșterea rezultatelor pe dimensiunea acestei variabile este mai puțin semnificativă în raport cu alte variabile, însă tendința este spre creștere. Problema care a fost identificată ține de faptul că majoritatea studenților percep pur profesional/ tehnic opera coregrafică: ei concentrează atenția asupra mișcărilor, combinațiilor scenariului etc.; ceea ce blochează în mare parte percepția emoțională a operei coregrafice.
- Comparând rezultatele *lotului experimental* test-retest constatăm diferențe semnificative ($p = 0,05$) pe variabilele „**Percepția operei coregrafice ca un tot întreg**”; „**Percepția estetică a chipului coregrafic**” și „**Frumusețea mișcărilor**”.
Rezultate semnificative au fost înregistrate și în cadrul variabilelor „**Aprecierea valorică/ estetică a dansului scenic-popular**” și „**Valoarea estetică și artistică a montărilor coregrafice ale studenților**”.

Monitorizarea procesului de implementare a Modelului pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenții prin arta coregrafică, dar și analiza rezultatelor obținute la etapa postexperimentală, ne-a demonstrat că:

- Funcționalitatea Modelului depinde de cadrul organizațional și motivațional.
- Eficiența Modelului este confirmată prin creșterea nivelului de manifestare a valorilor estetice la studenții din *lotul experimental* în raport cu rezultatele studenților din *lotul de control*.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Actualitatea cercetării date este determinată de cerințele actuale ale societății noastre cu privire la formarea sistemului de valori la tineret.

În situația unei crize sociale, economice, demografice și, nu în ultimul rând, a crizei valorilor, conceptualizarea unei abordări și elaborarea unei metodologii de formare a orientărilor valorice la generația tânără devine o problemă socială, științifică și educațională.

Demersul investigațional ne-a condus la formularea următoarelor concluzii:

1. Fiecare gen de artă dispune de mijloace specifice de a reflecta cadrul valoric uman și de a influența asupra sferei emoționale, dar și cognitive a personalității. În acest sens, coregrafia ca un gen de artă sintetică dispune de oportunități și valențe artistice și estetice de a contribui la formarea orientărilor valorice atât la viitori coregrafi, cât și la cei care sunt „consumatori” ai artei coregrafice [18, 13, 14].
2. Arta coregrafică pentru prima dată a devenit obiect al cercetării speciale din perspectiva educațională și, în special, din perspectiva formării orientărilor estetice la studenții coregrafi, fiind și un scop (crearea operelor coregrafice cu un impact estetic semnificativ), dar și un mijloc de cunoaștere artistică a lumii, precum și un mijloc de comunicare și influență nonverbală asupra personalității [17].
3. Valorile estetice au constituit obiectul cercetării pentru diferite școli științifice și din diferite perspective: filosofică, estetică, sociologică, psihologică, pedagogică. Valorile sunt privite drept principii fundamentale, stiluri subiectiv-obiective, reflecții și creații

individuale, principii ale normalității etc. În acest context, putem afirma că cadrul axiologic constituie substanța-nucleu a personalității. Acest deziderat este comun pentru toate abordările conceptului de „valoare”. Conceptul „orientări valorice” este conex conceptului de „valoare”. În acest sens, valorile conștientizate devin orientări valorice. Abordarea și analiza conceptelor „valoare”, „orientare valorică” ne-a permis să deducem specificul lor și să definim noțiunile „valori estetice” și „orientări estetice” atribuite artei coregrafice [15, 16, 40].

Așadar, în viziunea noastră, ”orientările valorice” reprezintă alegerile unei persoane a unui cadru polivalent de valori ce se structurează în categorii organizaționale și generalizate, care influențează persoana în plan atitudinal și comportamental.

4. Abordarea problemei privind formarea orientărilor valorice la studenți prin arta coregrafică din perspectiva artistică, filosofică, estetică, sociologică, psihologică și pedagogică ne-a permis să construim și să fundamentăm un Model pedagogic original, având la bază următoarele demersuri inovative:

- Integrarea teoriilor „sensului personalizat”, „căutării sensului” și a teoriei „pasiunii” într-un „nod estetic”; integrarea cunoașterii științifice, a cunoașterii empirice și a cunoașterii artistice, realizate în trei tipuri de activități: științifico-cognitive, orientativ-valorice și creativ-constructive; corelarea fundamentelor „valori estetice” – „atitudini estetice” – „orientări estetice” – „competențe estetice”, atribuind sistemului de orientări estetice următoarele variabile: percepția estetică a operei coregrafice, orientarea spre un anumit gen de artă coregrafică, aspirația spre frumos în arta coregrafică, valorificarea demersului estetic prin interpretarea artei coregrafice, crearea operelor coregrafice.

5. Modelul de formare a orientărilor estetice la studenții coregrafi ca demers teoretic și metodologic poate fi aplicat și în procesul de formare a specialiștilor în alte genuri de arte, adaptând acest Model conținutul și praxiologic.

6. Demersul formativ și rezultatele obținute ne-au demonstrat că:

- Modelul pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenți prin arta coregrafică a asigurat și a dinamizat manifestarea orientărilor estetice, dar și a orientărilor artistice, în genere, la acești studenți.
- Integrarea orientărilor estetice ca componente ale finalităților de formare a specialiștilor în coregrafie în cadrul educațional a contribuit esențial la eficientizarea acestui proces.
- Armonizarea manifestării diferitelor variabile ale orientărilor estetice specifice artei coregrafice a determinat creșterea frecvenței valorilor artistice, în general, și formarea unui profil valoric al studentului-coregraf, capabil să realizeze mai eficient activitatea coregrafică, dar și cea educațională (în calitate de profesor/de coregraf).

Valorile se transmit prin educație și socializare, fiind asimilate și interiorizate de indivizi, astfel, dobândind un caracter normativ și intră în structura mentalităților și convingerilor acestora, de unde acționează ca repere și criterii de orinetare a competențelor și acțiunilor.

7. Formarea și dezvoltarea orientărilor estetice la viitorii coregrafi și profesori de coregrafie are o importanță deosebită și din alt punct de vedere – cel educațional,

deoarece valorile estetice formate în perspectivă vor fi transmise elevilor săi.

În caz contrar, nivelul redus al orientărilor estetice ale viitorilor coregrafi se va reflecta direct asupra generației respective de elevi.

Ca urmare, legitățile activității estetice, creativității artistice devin elemente-cheie ale sistemului de formare a orientărilor valorice la studenți, și la elevii săi în perspectivă.

8. Formarea și dezvoltarea orientărilor estetice la studenții coregrafi presupune valorificarea demersului motivațional, alegerea conștientă a profesiei de coregraf/profesor de coregrafie, căutarea sensului prin aspirația spre frumos în arta coregrafică, redimensionarea funcției valorilor-scop și a valorilor-instrumente, valorificarea funcțiilor umane în activitatea educațională etc. [41].
9. Analiza particularităților de vârstă ale studenților ne permite să concluzionăm că anume această etapă este cea mai favorabilă pentru dezvoltarea orientărilor valorice, deoarece studenții conștientizează mai adânc realitatea, importanța valorilor și necesitatea includerii acestora în experiența proprie.

De fapt, mentalitatea unui popor se dezvăluie/ se exprimă prin cultură, artă, inclusiv prin arta coregrafică și, în special, prin dansul scenic-popular.

În acest sens, atenția sporită față de promovarea artei coregrafice este un deziderat al timpului și o necesitate socială, dar și istorică.

10. Rezultatele obținute în cadrul cercetării au determinat necesitatea reactualizării curriculumului academic pe dimensiunea finalităților profesionale, dar și pe dimensiunea metodologică, crearea și aplicarea de noi tehnologii de predare-învățare a disciplinelor cu profil coregrafic: centrarea pe experiență, creativitate, activism, corelarea cunoașterii științifice cu cea artistică etc. [12].
 11. În prezenta cercetare am încercat să rezolvăm contradicția dintre necesitatea formării orientărilor estetice la studenții coregrafi și nivelul scăzut de valorificare a potențialului curricular și axiologic al artei coregrafice, dintre necesitatea formării orientărilor estetice la viitorii coregrafi/profesori de coregrafie și nivelul scăzut de cercetare a acestei probleme.
 12. Perspectivele cercetării țin de dezvoltarea și extinderea problematicii, în primul rând cu referire la formarea culturii estetice, concretizarea finalităților formării specialiștilor în domeniul coregrafiei, diversificarea tehnologiilor de predare-învățare a disciplinelor de profil coregrafic etc.
- Așadar, **problema științifică de importanță majoră soluționată** rezidă în stabilirea și valorificarea valențelor artei coregrafice și strategiilor educative, care ar asigura formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții facultăților cu profil artistic, specialitățile "Coregrafie" și "Pedagogia dansului", ca factori ce determină calitatea pregătirii lor profesionale.

Recomandări:

1. Aplicarea Modelului pedagogic de formare a orientărilor estetice la studenții facultăților cu profil artistic, dar și de alt profil, tangențial, și de alți profesori ca oportunitate a valorificării cadrului axiologic în formarea specialiștilor în domeniul artei, în genere, și în domeniul artei coregrafice, în special.

2. Reactualizarea curriculumului la disciplinele „Istoria artei coregrafice”, „Dansul clasic”, „Dansul scenic-popular”, „Valorile artei coregrafice” din perspectiva includerii în el a componentei „formarea orientărilor estetice”.
3. Sistemul de valori estetice și orientări estetice specifice artei coregrafice pot fi aplicate în elaborarea Cadrului Național al Calificărilor la specialitățile „Coregrafie” și „Pedagogia dansului”.
4. Metodologia propusă în cercetare privind formarea orientărilor estetice la studenții coregrafi poate fi aplicată în cadrul cursurilor de formare continuă a profesorilor de coregrafie, a coregrafilor.
5. Managerii instituțiilor de învățământ superior (Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice) să asigure promovarea conceptului propus la nivel instituțional ca o strategie de dezvoltare a învățământului superior artistic.

BIBLIOGRAFIE

1. ALLPORT, W. Gordon. *Structura și dezvoltarea personalității*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1991. 578 p.
2. ARISTOTEL. *Poetica*. București: Editura Academiei Române, 1965. 255 p.
3. BARTHES, R. *Plăcerea textului*. Cluj-Napoca: Echinoc, 1994. 144 p.
4. BÂRLOGEANU, L. *Paradigma educațional-umanistă în contextul postmodernității*. În: Vol. Păun E., Potolea D. *Pedagogie: Fundamente teoretice și demersuri aplicative*. Iași: Polirom, 2002, 306 p.
5. BUNESCU, Gh. *Școala și valorile morale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998. 268 p.
6. CALLO, T. *O pedagogie a integralității. teorie și practică*. Chișinău: CEP USM, 2007. 17 p.
7. CRISTEA, S. *Fundamentele pedagogiei*. Iași: Polirom, 2010. 400 p.
8. CUCOȘ, C. *Pedagogie și axiologie*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 160 p.
9. CUCOȘ, C. *Educația estetică*. București: Polirom, 2014. 224 p.
10. CUZNEȚOV, L. *Filosofia și axiologia educației*. Chișinău: CEP UPS „I.Creangă”, 2017. 121 p.
11. DOHOTARU, M., GUȚU, Z. *Exercițiul la bară ca metodă de predare a dansului scenic-popular*. În: Revista de cultură, știință și practică educațională „Artă și Educație artistică”, Bălți, 2006, nr.1, p.76-79.
12. DOHOTARU, M. et al. *Dans popular scenic: exercițiul la bară*. Ghid metodologic pentru studenții și profesorii colegiilor și instituțiilor de învățământ artistic superior, specialitățile *Coregrafie* și *Dans*. Chișinău, Biblioteca electronică AMTAP, 2016, 34 p.
13. DOHOTARU, M. *Particularitățile pedagogice ale formării orientărilor valorice la studenți prin arta coregrafică*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria B, Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2017, nr.9(109), p.139-144.
14. DOHOTARU, M., GUȚU, Z. *Axiologie – cadru de referință în formarea orientărilor valorice la studenți*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria B, Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic

- al USM, 2017, nr.9(109), p.133-138.
15. DOHOTARU, M. *Conceptualizarea formării orientărilor valorice la studenți prin arta coregrafică: abordare psihologică și pedagogică*. În: Revista de teorie și practică educațională ”Didactica Pro...”, Chișinău, Centrul Educațional PRO DIDACTICA: Casa editorial-poligrafică „Bons Offices” S.R.L., nr.3(109) iunie 2018, ISSN 1810-6455, p.11-16.
 16. DOHOTARU, M. *Conceptualizarea formării orientărilor valorice la studenți prin arta coregrafică: abordare filosofică și sociologică*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria B, Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2018, nr.5(115), p.77-82.
 17. DOHOTARU, M. *Modelarea formării orientărilor valorice la studenți prin arta coregrafică*. În: Revista „ACTA ET COMMENTATIONES”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria C, Chișinău: Tipografia Universității de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău), 2018, nr.2(13), p.157-168.
 18. DOHOTARU, M., GUȚU, Z. *Arta coregrafică – purtătoare a sistemului de valori*. Volumul Conferinței științifico-practice internaționale „Valorificarea strategiilor inovatoare de dezvoltare a învățământului artistic contemporan”, Ediția a II-a, 15-16 iunie, 2018, Proiectul de cercetare ”Managementul implementării praxiologiei formativ-inovatoare în sistemul învățământului artistic național”, Universitatea de Stat ”Alec Russo” din Bălți, p.179-184.
 19. GHICOV, A. *Cadrul conceptual al retelizării în metodologia protextului*. Teză de doctor habilitat în pedagogie, Chișinău, 2017. 369 p.
 20. GÎNCU, I. *Orientările valorice în formarea profesională*: Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2015. 184 p.
 21. GUȚU, VI., VICOL M. *Tratat de pedagogie: între modernism și postmodernism*. Iași: Performantica, 2014. 553 p.
 22. GUȚU, Z. *Educație estetică și educație artistică: concept și metodologie*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Învățământul universitar și piața muncii: conexiuni și perspective”, 21 noiembrie, 2014, USM, Chișinău: CEP USM, 2014, p.101-10.
 23. HADÎRCĂ, M.(coord.), CALLO, T., CUZNEȚOV, L. et al. *Formarea personalității elevului în perspectiva educației integrale*. Chișinău, 2014. 140 p.
 24. HADÎRCĂ, M.(coord.), PÂSLARU, V., CALLO, T., SILISTRARU, N. et al. *Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare*. Chișinău: IȘE, 2011. 180 p.
 25. KANT, I. *Critica facultății de judecare*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. 570 p.
 26. KANT, I. *Despre frumos și bine*. Vol.I și II. București: Minerva, 1981. 317 p.
 27. PÂSLARU, V. *Valoare și educație axiologică*. În: Didactica Pro, 2006, nr.1(35). Chișinău: Centrul Editorial PRO DIDACTICA, p.5-10.
 28. PLATON. *Opere*. Vol.V. *Republica*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1986. 502 p.
 29. PLATON. *Banchetul*. București: Humanitas, 1995. 173 p.
 30. SACALIȘ, N. *Vino, bunule Ibiș*. București: Charme Scott, 2003. 187 p.
 31. SILISTRARU, N. *Valori ale educației moderne*. Chișinău: IȘE, 2006. 176 p.

32. VIANU, T. *Estetica*. București: Minerva, 1968. 439 p.
33. VIANU, T. *Arta prozatorilor români*. București: Editura Eminescu, 1973. 511 p.
34. VIANU, T. *Opere*. Vol.VIII. *Introducere în teoria valorilor*. București: Minerva, 1979. 483 p.
35. *Балет: Энциклопедия*. Москва: Советская энциклопедия, 1981. 623 с.
36. ГУЦУ, З. *Формирование художественных интересов младших школьников на занятиях хореографического кружка*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук. Москва, 1986. 153 с.
37. ТОМИЛИНА, Л.Л. *Формирование этноценностных ориентаций у воспитанников детских домов*. Кишинэу, 2012. 320 с.
38. УРАЛЬСКАЯ, В. *Выразительные средства современного хореографического искусства*. В: Вопросы воспитания балетмейстеров в театральном вузе. Москва, 1980, с.24-32.
39. Фон ГУМБОЛЬДТ, В. *Язык и философия культуры*. Москва: Прогресс, 1985. 452 с.
40. DONOTARU, M. *Conceptualization of value guidelines training at students by coreographic art: philosophical-estetical and sociological approach*. Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції „Актуальні проблеми початкової освіти та інклюзивного навчання”, 3-4 травня 2018, Львів: ЛНУ імені Івана Франка, УДК 373.3.013:376(063), ББК Ч30 я431, с.110-112.
41. DONOTARU, M., GUȚU, Z. *Choreography as means of training value orientations for students at faculties with artistic profile*. Proceedings of CIEA 2018 The Fifth International Conference on Adult Education *Education for Values – continuity and context*, Iasi (Romania), April 25th-27th, 2018, Chisinau (Moldova) April 27th-28th, 2018, Bologna (Italy): EDlearning, 2018, ISBN 978-88-87729-48-1, p.167-174.
42. PLATON. *Phaidros*. București: Humanitas, 1993. 648 p.
43. ZICHRONY, S.K. *The experience of dance as a condition for fostering social, traditional and cultural skills among early childhood*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria B, ISSN 1857-2103 Chișinău: CEP USM, 2015, nr.5(85), p.104-107.
44. ZICHRONY, S.K. *Dancing the “Day of Atonement”*. *The use of visual texts for teaching choreographic principles and Imparting Jewish Values*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria B, Chișinău: CEP USM, 2015, nr.9(89), ISSN 1857-2103 p.147-151.
45. ZICHRONY, S.K., GUȚU, Z. *Dance curriculum design for early childhood in a religious community*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria B ISSN 1857-2103 Chișinău: CEP USM, 2015, nr.9(89), p.152-157.
46. ZICHRONY, S.K. *“Dance Rhymes” as a pedagogical method for fostering body skills and knowledge of cultural tradition in early childhood dance education in Israel*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe ale Educației”, Categoria B ISSN 1857-2103 Chișinău: CEP USM, 2016, nr.5(95), p.149-154.
47. VOICU, B. *Valorile și sociologia valorilor*. <http://www.iccv.ro/valori/texte/valori-cvb,%20v4.pdf>.

ADNOTARE

Dohotaru Maia: „Valențele artei coregrafice în formarea orientărilor valorice la studenții facultăților cu profil artistic”, teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2019

Structura tezei: lucrarea conține introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (177 de surse), 110 pagini text de bază, 6 anexe. În text sunt inserate 21 de tabele și 11 figuri. Rezultatele investigației sunt reflectate în 9 articole științifice publicate în reviste științifice sau prezentate în cadrul conferințelor internaționale și naționale cu participare internațională.

Cuvinte-cheie: artă coregrafică, coregrafie, dans, cunoaștere științifică, cunoaștere empirică, cunoaștere artistică, sistem de valori, orientări valorice, orientări artistice, orientări estetice, dans scenic-popular, dans clasic, creativitate artistică, căutarea sensului, pasiune, sensul personalității.

Domeniul de cercetare: Pedagogie universitară.

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretică și metodologică a valorificării valențelor artei coregrafice în formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții facultăților cu profil artistic, specialitățile ”Coregrafie” și ”Pedagogia dansului”.

Obiectivele cercetării: analiza din diverse perspective a abordărilor teoretice cu privire la valori și orientări valorice; determinarea valențelor artei coregrafice susceptibile să formeze orientări valorice la studenți; stabilirea fundamentelor teoretice ale formării orientărilor valorice la studenți prin intermediul artei coregrafice; elaborarea Modelului pedagogic de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenții coregrafi și validarea experimentală a acestui Model.

Noutatea științifică constă în: fundamentarea cadrului axiologic al artei coregrafice, privită ca paradigmă estetică și expresie a valorilor artistice din perspectivă educațională pe dimensiunea formării/ dezvoltării orientărilor valorice și, în special, a celor estetice la studenții coregrafi; definirea orientărilor valorice în contextul interconexiunii acestora cu sistemul de valori, atitudini și competențe din perspectivă filosofico-estetică, psihologică, educațională și artistică; identificarea particularităților pedagogice de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenți prin arta coregrafică realizată prin integrarea cunoașterii științifice, cunoașterii empirice și a cunoașterii artistice, prin integrarea procesului de formare a competențelor coregrafice/ artistice și de formare a orientărilor valorice (estetice), a finalităților profesionale; elaborarea și aplicarea unui ansamblu de principii în procesul de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenți prin arta coregrafică, clasificarea în: principii psihologice, principii pedagogice și principii artistice, acestea constituind poziționări teoretice ale formării orientărilor valorice (estetice); fundamentarea teleologică a orientărilor valorice (estetice) în domeniul artei coregrafice axate pe următoarele dimensiuni: aspirații/ tendințe spre frumos în arta coregrafică, percepția estetică a artei coregrafice, orientare spre un anumit gen de artă coregrafică, crearea operelor coregrafice cu valori estetice, valorificarea demersurilor estetice prin interpretarea artei coregrafice; conceptualizarea Modelului pedagogic de formare a orientărilor valorice (estetice) la studenții coregrafi, axat pe interconexiunea teoriilor sensului personalizat, căutării sensului și a teoriei pasiunii într-un „nod estetic”, pe integralizarea teoriilor cunoașterii științifice, cunoașterii empirice și a cunoașterii artistice, fiind structurat în trei compartimente: *științifico-educational (teoretico-conceptual)*, *orientativ-valoric* și *creativ*. Acest model presupune: percepția creativă a imaginilor valorice ale artei coregrafice, crearea operelor coregrafice proprii cu valori estetice și artistice, interpretarea creativă/ estetică a anumitor roluri din opera coregrafică.

Semnificația teoretică a cercetării constă în dezvoltarea teoriei educației prin: redefinirea conceptului „orientare estetică” a studenților coregrafi; determinarea valențelor artei coregrafice susceptibile să formeze orientări valorice la studenții coregrafi; includerea sistemului de valori artistice/ estetice ca obiect de studiu în unele curricula disciplinare; integrarea unor strategii educaționale specifice formării orientărilor valorice la studenți în procesul general de formare profesională inițială a specialiștilor în domeniul coregrafiei.

Problema științifică de importanță majoră soluționată rezidă în stabilirea și valorificarea valențelor artei coregrafice și strategiilor educative, care ar asigura formarea orientărilor valorice (estetice) la studenții facultăților cu profil artistic, specialitățile ”Coregrafie” și ”Pedagogia dansului”, ca factori ce determină calitatea pregătirii lor profesionale.

Valoarea aplicativă a cercetării își găsește exprimare în reactualizarea curriculumului academic din perspectivă axiologică și în aplicarea metodologiei elaborate de formare a orientărilor valorice la studenții coregrafi în procesul de formare profesională a acestora.

Implementarea rezultatelor cercetării s-a realizat prin aplicarea practică a Modelului pedagogic elaborat de noi în cadrul procesului de instruire la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (AMTAP).

АННОТАЦИЯ

Дохотару Майя «Аксиологические возможности хореографического искусства в формировании ценностных ориентаций у студентов художественных факультетов», диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук, Кишинэу, 2019

Структура диссертации: работа включает введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография (177 источников), 110 страниц основного текста, 6 приложений. Текст содержит 21 таблицу и 11 фигур. Результаты исследования отражены в 9 научных статьях, опубликованных в научных журналах или представленных на международных конференциях и национальных конференциях с международным участием.

Ключевые слова: хореографическое искусство, хореография, танец, научное познание мира, эмпирическое познание мира, художественное познание мира, система ценностей, ценностные ориентации, художественные ориентации, народно-сценический танец, классический танец, художественное творчество, поиск смысла, личностный смысл, пассионарность.

Область исследования: Педагогика высшего образования.

Цель исследования: состоит в теоретическом и методологическом обосновании формирования эстетических ориентаций у студентов хореографического профиля, по специальности «Хореография» и «Педагогика танца» посредством хореографического искусства.

Задачи исследования заключаются в: анализе теоретических подходов к проблеме ценностей и ценностных ориентаций; в анализе возможностей хореографического искусства формировать ценностные ориентации у студентов; установлении теоретических основ формирования ценностных ориентаций студентов посредством хореографического искусства; разработке педагогической Модели формирования ценностных ориентаций у студентов-хореографов; экспериментальная апробация педагогической Модели формирования ценностных ориентаций у студентов-хореографов.

Научная новизна: обоснование аксиологической ценности хореографического искусства, как эстетической парадигмы и носителя художественных ценностей способных формировать эстетические ориентации у студентов-хореографов; определение понятия «ценностные ориентации» в рамках их взаимосвязи со системой ценностей, ценностных отношений и компетенций, рассмотренных в философско-эстетическом, психологическом, художественном и педагогическом плане; установление педагогических особенностей формирования эстетических ориентаций у студентов-хореографов посредством хореографического искусства на основе интеграции научного, практического и художественного познания мира, а также на основе интеграции различных видов деятельности; обоснование и разработка системы принципов по формированию эстетических ориентаций у студентов: психологических, педагогических и художественных, составляющих теоретические основы формирования эстетических ценностей; телеологическое обоснование ценностных ориентаций в области хореографического искусства, которые характеризуются следующими особенностями: направленность на эстетичность, эстетическое восприятие хореографического искусства, направленность на определенный жанр хореографического искусства; создание произведений хореографического искусства, по законам красоты; обоснование предложенной Модели формирования эстетических ориентаций у студентов, основанной на трех компонентах: научно-концептуальном, ценностно-ориентированном (телеологическом) и творческом (процессуальном). Разработанная нами Модель предполагает творческое восприятие хореографического искусства в рамках эстетической парадигмы; создание собственных произведений хореографического искусства; творческое исполнение определенных ролей в рамках хореографического произведения.

Теоретическая значимость исследования заключается в развитии теории воспитания, а именно: определение понятия «эстетические ориентации»; определение аксиологических возможностей хореографического искусства в формировании ценностных ориентаций у студентов-хореографов; включение системы эстетических ценностей в kurikulum учебных дисциплин по профилю, а также интеграция специфических стратегий по формированию эстетических ориентаций у студентов в общий педагогический процесс по подготовке студентов хореографов.

Научная проблема нашедшая разрешение в исследовании: были установлены аксиологические возможности хореографического искусства и разработаны педагогические механизмы формирования эстетических ориентаций у студентов-хореографов по специальности «Хореография» и «Педагогика танца», предопределяющие качество их профессиональной подготовки.

Практическая значимость исследования заключается в модернизации curriculum по профильным учебным дисциплинам на основе предложенной нами педагогической Модели формирования эстетических ценностей у студентов, а также в возможности применения предложенных стратегий в рамках преподавания других профильных предметов.

Внедрение результатов исследования осуществлялось посредством практического применения разработанной педагогической Модели в рамках Академии Музыки, Театра и Пластического Искусства.

ANNOTATION

Dohotaru Maia "The choreography of the choreographic art in the formation of value orientations for the students of artistic faculties", Thesis for degree of Doctor in Pedagogy, Chisinau, 2019

Thesis Structure: The research includes: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography (177 sources), 110 pages of text, 6 annexes. The text comprises 21 tables and 11 figures. The results of the research are reflected in 9 scientific papers published in scientific journals or presented at international conferences and national conferences with international participation.

Keywords: choreographic art, choreography, dance, scientific knowledge, empirical knowledge, artistic knowledge, value system, value orientations, artistic orientations, aesthetic orientations, dance-popular dance, classical dance, artistic creativity, sense search, passion, sense of personality.

The research domain: University Pedagogy

The aim of the research consists in theoretical and methodological substantiation of the valorisation of the choreographic art valences in the formation of aesthetic orientations for the students of the artistic faculties, the choreographies "Choreography" and "Pedagogy of dance".

The objects of the research the analysis of the theoretical approaches with reference to values and value orientations from various perspectives; analysis of the choreographic art valences from the perspective of forming value orientations for students; the establishment of the theoretical foundations of forming value orientations for students through choreographic art; elaboration of the Pedagogical Model for the formation of value orientations for choreographers; the experimental validation of the Pedagogical Model for the formation of value orientations in the choreographic students.

The scientific novelty consists of: substantiating the axiological framework of the choreographic art, regarded as an aesthetic paradigm and expression of artistic values from the educational perspective on the dimension of the formation/development of the value orientations and, in particular, of the aesthetic aspects of the choreographers; the definition of value orientations in the context of their interconnection with the system of values, attitudes and competences from the philosophical-aesthetic, psychological, educational and artistic perspective. In this sense, value orientations represent a unit of values, determined by the axiological valences of choreographic art and which direct the educational activity of training of specialists in the field of choreography, and, conversely, the educational activity is meant to form the value orientations, and, in the first aesthetic line, to the students of the artistic profile; identifying the pedagogical peculiarities of forming value (aesthetic) orientations for students through choreographic art focuses on the integration of scientific knowledge, empirical knowledge and artistic knowledge, on integrating the process of forming the choreographic/ artistic skills and the process of forming aesthetic/ value orientations professional and aesthetic endings; deduction and classification of a set of principles regarding the formation of values (aesthetic) orientations for students through choreographic art: psychological principles, pedagogical principles and artistic principles, which constitute theoretical positioning of the value (aesthetic) orientation of choreography students; the teleological foundation of the values (aesthetic) orientations in the field of choreographic art that is structured on the following dimensions: aspirations/ trends towards beauty in choreographic art, aesthetic perception of choreographic art, orientation towards a certain genre of choreographic art, creation of choreographic works with aesthetic values, aesthetic approaches through the interpretation of choreographic art; the conceptualization of the pedagogical model for the formation of values (aesthetic) orientations for choreographers, focused on the integration of theories: "the meaning of Eu", "the search for meaning" and "passion", the interpretation of the "scientific", "empirical" "And structured in three compartments: scientific-educational (theoretical-conceptual), orientative-value and creative and three specific aspects of activity: creative perception of the values of choreographic art, creation of own choreographic works with aesthetic and artistic values, aesthetics.

The theoretical significance consists in developing the theory of education by: redefining the concept of "aesthetic orientation" of choreographers; determining the formative valences of the choreographic art on the formation of value orientations for choreographers; the integration of artistic/ aesthetic values within disciplinary curricula; the integration of educational strategies specific to the formation of value orientations for students in the general process of initial professional training of choreographers.

The scientific problem of major importance resides in establishing and capitalizing on the choices of choreographic art and educational strategies, which would ensure the formation of aesthetic orientations for students of faculties with artistic profile, choreography and pedagogy of dance as factors determining the quality of their professional training.

The applicative value of the research: consists in updating the current academic curriculum from the axiological point of view and applying the elaborated methodology of training the value orientations to the choreographers in their professional training process.

Implementation of scientific results: the research was realized through the practical valorisation of the formative approach was realized within the Academy of Music, Theater and Fine Arts (AMTAP).

DOHOTARU MAIA

**VALENȚELE ARTEI COREGRAFICE ÎN FORMAREA
ORIENTĂRILOR VALORICE LA STUDENȚII
FACULTĂȚILOR CU PROFIL ARTISTIC**

533.01 – Pedagogie universitară

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 25.02.2019

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar: 1,8

Formatul hârtiei 60×84 1/16

Tiraj 50 exemplare

Comanda nr.17/19

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova
Str.A.Mateevici, 60, Chișinău, MD-2009